

Eesti maaelu arengukava (MAK) 2014 – 2020 ettevalmistava juhtkomisjoni X istung

PROTOKOLL

19.02.2013 nr. 10

Algus kell 11:00, lõpp 17:00

Koht: von Stackelberg hotell, Tallinn

Juhatas: Illar Lemetti

Osalejad: Illar Lemetti, Kalle Liebert, Margo Keerme (Ivar Sikk asendus), Jaan Kallas, Marju Aamisepp (Hannes Aamisepp asendus), Raul Rosenberg, Kaja Peterson, Roomet Sõrmus, Kaul Nurm, Üllas Hunt, Piret Treiberg, Andrus Ristkok, Priit Põllumäe, Jaanus Marrandi, Signe Sarah Arro (Margus Timmo asendus), Mati Mõtte (Rando Värnik asendus), Eha Paas, Olavi Petron, Aare Vabamägi (Ivar Tedrema asendus), Vahur Vingisaar (Ando Adamson asendus), Merit Mikk, Kalle Talviste, Madis Kaldmäe, Sirje Potisepp, Tiina Saron, Tiiu Rüütle, Marina Kaas.

Puudusid: Ants Noot, Marko Gorban, Toomas Kevvai, Indrek Laas, Katrin Noorkõiv, Kalle Küttis, Raimond Strastin.

Kutsutud: Helir-Valdor Seeder, Viive Kupits, Liina Stranberg-Plaado, Mai Talvik, Ove Põder, Taavi Kand, Keiu Rõa, Riin Kutsar, Liina Kirsipuu, Mati Tõnismäe, Andrus Rahn, Madis Reinup, Sirli Kalbus, Karin Volmer, Külli Kaare, Hanna Kreen, Ülle Puusta, Kai Kalmann, Katrin Rannik, Piret Kljutšivski, Merje Põlma, Marika Ruberg, Kaire Kasearu, Rauno Aun, Andres Vinni, Andres Luus.

Protokollis: Anne-Liisi Mändmets

Istungi helisalvestused ja ettekanded on kättesaadavad Põllumajandusministeeriumi (PM) kodulehel: <http://www.agri.ee/juhtkomisjoni-istungid/>.

1. Sissejuhatus ja päevakorra tutvustus

Tegemist on MAK 2014-2020 juhtkomisjoni 10. istungiga. Eelnevatel juhtkomisjoni istungitel oleme arutanud MAK 2014-2020 olukorrajeldust, väljakutseid, SWOT-analüüsi, eesmärke, meetmete valikut, EL 2014-2020 vahendite planeerimise üleriigilist protsessi ning finantsinstrumentide kasutamise võimalusi.

Paralleelselt MAK 2014-2020 koostamisega toimub selle eelhindamine, sh keskkonnamõju strateegiline hindamine. Koostatud on keskkonnamõju strateegilise hindamise programm, mille avalik arutelu toimus 29. jaanuaril 2013. Arutelu põhjal programmi täiendati ning lähiajal esitatakse see heakskiitmiseks Keskkonnaametile.

Alates oktoobrist on koos käinud MAK 2014-2020 meetmepõhised ekspertgrupid. Praeguseks on enamus ekspertgrupe oma tööga lõpetanud ning eelmistel juhtkomisjoni istungitel oleme meetmeid järjest läbi vaadanud. Juhtkomisjoni istungil tehtud ettepanekute põhjal vaatame veel meetmelehed üle ja vajadusel täiendame neid enne MAK 2014-2020 tervikversiooni kokku panemist. Sooviksime saada meetmete puhul juhtkomisjoni põhimõttelise heakskiidu. Täna juhtkomisjoni istungil tulevad arutusele järgmised meetmed – Investeeringud majandustegevuse mitmekesistamiseks maapiirkonnas mittepõllumajandusliku tegevuse suunas, teadmussiire ja teave, nõuandeteenuste toetamine, loomade heaolu toetus ja mahepõllumajandus. Pärast eelmist juhtkomisjoni istungit toimus Ülemkogu istung, kus lepiti kokku EL eelarves aastateks 2014-2020. Selle tulemusel on tänaseks rohkem informatsiooni ka maaelu arengukava võimalikust rahastamise mahust uueks perioodiks. MAKi uue perioodi rahastamise võimalustest andis ülevaate minister Helir- Valdor Seeder.

Arutelu:

EVEA täpsustas ettekande osas, et kui MAK väheneb ja otsetoetused jagunevad põllumajandustootjate vahel ebaõiglaselt, siis miks sellises olukorras teeb Põllumajandusministeerium (PM) ettepaneku MAKist summad tõsta otsetoetustele. Väiketootjad on saatnud signaali, et pelgalt otsetoetused nende vajadusi ei rahulda. Paljud tootjad sõltuvad MAK toetustest. Miks ei kutsu PM suurtootjaid solidaarsusele sektorisiselt väikeettevõtjate ja mitmekesistajatega ja eelistab suurtootjaid? Kas meil on veel ruumi kokkuleppeks, et MAK eelarve ei väheneks? Minister vastas, et me peame leidma säästu suuremate kuluartiklite juures, kui soovime struktuurseid muutusi ja vabasid vahendeid leida. Täiendava 56 mln euro arvelt katame ära 2014-2015 otsetoetuste vähenemise (selleks kulub ligikaudu 20 milj eurot), siseriiklikult teisiti ei ole võimalik otsustada, see on Ülemkogul otsustatud ja poliitilise kokkuleppe üks osa. Otsetoetuse puhul on probleem, et see ei lähe tootjale vaid sektorist välja maaomanikule, kes toitu ei tooda. EASis peaks ka põllumajandustootjad olema abikõlblikud, aga ei ole, seega MAK on neile ainuke koht toetuse saamiseks koos Maaelu Edendamise Sihtasutus (MES) finantsinstrumentidega. 134 mln on jäänud nii suurtele kui väikestele tootjatele vabu vahendeid. Meie MAK on „roheline“, lisaks otsetoetuste rohestamine. EVEA lisas, et mitmekesistamisest rääkides, maaelu ei ole ainult põllumajandus ning töökohtade loomiseks on nõ vähe „kütust“ selles MAKis. 87% töökohtadest maal on juba pragu mittepõllumajanduslikud. Minister oli nõus, et meil on palju passiivseid toetusi, aga need on ajalooliselt Euroopas nii välja kujunenud. Lisame otsetoetusele, sest need on allpool Euroopa tasemest. Otsetoetuste osakaal võiks Euroopas olla oluliselt väiksem, et oleks võrdselt ümber jagatud. Komisjoni aseesimees täpsustas, et täna me ei aruta meetmetevahelist jaotust. Pikemad diskussioonid peaksid olema läbitud töögruppides ja osa organisatsioone on saatnud PMle ka kirjalikud ettepanekud. Minister ütles, et kindlasti me jõuame raha jaotuseni, aga see mudel oli informatiivne, võttes aluseks praeguse perioodi kohustusi ja teada olevaid kohustuslikke protsente.

2. Investeeringud majandustegevuse mitmekesistamiseks maapiirkonnas mittepõllumajandusliku tegevuse suunas. Ettekanne Ülle Puusta.

Tegemist on investeeringumeetmega, mis on suunatud maapiirkonna majandustegevuse mitmekesistamiseks mittepõllumajandusliku tegevuse suunas. Meetme üldeesmärgiks on maapiirkonnas (eelkõige keskustest eemalejäävates piirkondades) püsiva majandusliku baasi ning sobivate ja atraktiivsete töökohtade loomiseks maaettevõtlike mitmekesistamine ja arendamine.

Meetme töögrupi raames on toimunud 2 istungit (25.10.12, 23.11.12) ja üks arutelu kirjaliku protseduuri kaudu (30.01.2012). Kõik istungitel ja ka e-maili teel saadetud ettepanekud on koondatud ning kõigile ettepanekutele on ka vastavasisulised vastused formuleeritud (30.01.13 ja 12.02.13 saadeti ettepanekute ja vastuste tabel ning täiendatud meetmeleht). Lisaks on saadetud mitmeid täiendavaid materjale.

Meetme raames toetatakse majandustegevuse mitmekesistamiseks mittepõllumajandusliku tegevuse suunas vajalikke investeeringuid ehitistesse ja põhivarasse ning muid investeeringuga kaasnevaid vajalikke tegevusi (näiteks investeeringu eesmärkide elluviimiseks vajalik turundustegevus, ehitustöö üle omanikujärelevalve tegemine, maaelu arengukavast rahastatud objektide tähistamine vajaliku sümboolikaga jne).

Käesoleval hetkel on meetme sihtgrupiks nii põllumajandustootjad kui ka muu tegevusvaldkonnaga tegelevad mikroettevõtjad. Kuid tulenevalt uue MAKi eelarvest ja prioriteetidest kaalutakse suunata toetus põllumajandustootjatele, kes soovivad oma tegevust mitmekesistada mittepõllumajandusliku ettevõtlusega ning teistel mikroettevõtjatel, kes soovivad maapiirkonda investeeringut teha, on võimalus kasutada finantskorraldusvahendeid ehk tagastatavat abi.

Toetuse taotleja peab olema majanduslikult jätkusuutlik, tegutsenud vähemalt 36 kuud ning säilitama vähemalt olemasoleva töötajate arvu. Hetkel kehtiva meetme sihtgrupi määratluse alusel ei ole tegemist kitsa mittepõllumajandusliku ettevõtete ringiga. Meetme üheks sihtgrupiks on mittepõllumajandusliku ettevõtlusega tegelev mikroettevõtja. Nimetatud ettevõtja osas ei ole registreeringu asukoha piiranguid, seega toetust võivad taotlema tulla kõik Eesti mittepõllumajandusliku ettevõtlusega tegelevad mikroettevõtjad. 2011. aasta andmetel moodustavad mikroettevõtjad 93% kogu Eesti ettevõtlusest. Meetme mittepõllumajanduslikku sihtgruppi kuulub mikromääratluse alusel rohkem kui 82% Eesti ettevõtjatest. Kui lisada siia vähemalt 3-aastane tegutsemise nõue, siis hetkeseisuga kuulub meetme mittepõllumajanduslikku mikrosihtgruppi ligikaudu 71% Eesti ettevõtjatest.

Taotluste paremusjärjestuse moodustamine toimub läbi taotluste hindamise. Hindamiskriteeriume hakatakse välja töötama siis, kui meetme sihtgrupp on täpselt teada.

Maksimaalne toetussumma on 100 000 eurot programmiperioodi jooksul ettevõtte kohta. Maksimaalne toetuse määr on riigiabi suunistest ja maapiirkonna definitsioon.

Arutelu

Eesti Maaturism: kui me räägime mitmekesistamisest just madala võimekusega piirkondades, siis ei tohiks piirata, et ettevõtja peab olema tegutsenud 36 kuud. Mis saab teistest ettevõtjatest, kes on nooremad? PM vastas, et võimalusi on mitmeid. EAS ja Töötukassa pakuvad võimalusi starditoetuseks. Ka uuel perioodil toetab MKM ettevõtluse alustamise toetamist, seega jätkuvalt saavad uued loodavad (pere)ettevõtjad alustada toetuse abil oma ettevõtmist. Alustavat ettevõtet on keeruline mitmekesistada. Investeeringumeetmete puhul on ühtne lähenemine – need on suunatud tegutsevatele ettevõtetele. Statistikaameti 2011. a. andmeil on äriühingute keskmine vanus Eestis 6,7 aastat ja FIEdel 4,6 aastat. 3-5 a on arengutõuke suurim vajadus. Aseesimees lisas, et oleme aruteludeks avatud, aga me ei taha sellest kujundada alustava ettevõtja toetust.

Eesti Keskkonnaühenduste Koda (EKO): mis saab põllumajandustootjatest. Lugeses meetme tausta ja põhjendust hakkas silma, et 13% on selliseid ettevõtjaid, kes juba tegelevad mittepõllumajandusliku tegevusega. Kas meetmega soovitakse suurendada seda

osa, aga praegu ei ole seda hindamiskriteeriumides toodud või pole vahet, kes töökohti loob ja põllumajanduslikud ettevõtted ei peakski olema eelistatud. Lisaks küsiti, kuidas määratletakse vähemsuutlikke piirkondi. Teeme ettepaneku, et võiks ühe võimalusena kasutada KOV indeksit. PM peamine prioriteet on põllumajandustootjate tegevuse mitmekesistamine väljapoole põllumajandust. Põllumajandustootjate ja mittepõllumajandusliku ettevõtlusega tegelevate mikroettevõtjate kohta koostatakse hindamistulemuste alusel eraldi taotluste paremusjärjestus, sh ka meetme eelarve koostatakse sihtgruppide lõikes eraldi. KOV üksuste võimekuse indeks on lihtsalt üks välja pakutud võimalus, kuidas võiks toetusmäära diferentseerida. Lõplik toetusmäärade diferentseerituse aste (sh meetodika), sihtala ja piirkondlik jaotus sõltub kujunevast riiklikust regionaalabi kaardist, maapiirkonna täpsest määratlusest ja meetme sihtgrupist – töö selles osas jätkub.

ETKL: teeme ettepaneku, et ka põllumajandustootjad oleksid mikroettevõtted, et ettevõtjaid võrdselt kohelda. Kui toetatavate tegevuste osas on tegemist ehitise, siis investeringuobjekti asukoht on selge, aga vastupidine olukord on siis, kui investeeritakse liikuvasse põhivarasse. Kuidas tagatakse, et investering tehakse maapiirkonda. Toetuse saajale kehtestatud 3-aastane tegutsemise aja nõue pole kõige parem viis õigete eraldamiseks kogu sihtgrupist, pigem eelistaksime olukorda, kus ettevõtjal on olemas 1-2 majandusaasta aruannet - palume seda veel arutada. Ei saa aru, kuidas FIE võiks säilitada töökohti. Läbi hindamiskriteeriumite võiks eelistuse saada keskkonnasõbralikud investeringud. Mis on toetuse summa aluseks? Samas võiks olla toetuse summa suurem näiteks 150 000 nagu põllumajandusinvesteeringutel.

MKM: Regionaalabi suunistes on öeldud, et põllumajandustootmisega tegelemist ei saa toetada (PM märkus: põllumajandustootjat võib toetada, kui ta taotleb toetust mittepõllumajanduslikuks tegevuseks). KREDEX saab anda käenduse, tingimustel kui need on turutingimustest kallimad ning ei ole riigiabi komponente. 36 kuu nõue jätab tühimiku riigi planeeritavatesse toetustesse. MKM on plaaninud jätkata ka uuel perioodil stardiabiga kuni ühe aastastele ettevõtjatele. Starditoetuse planeeritav suurus 5 000 eurot on väike summa ning sisuliselt on see kommiraha meelitamiseks ettevõtjaid nõustamisele. Enamus ettevõtjaid tuleb toetuse järgi, kuid ära lähevad ainult nõuandega ja me näeme, et sellel on efekt olemas. Plaanis on kohtuda RM ja Riigikantseleiga, et ära otsustada, mis saab regionaalarengu strateegiast, kuhu võiks maanduda mittepõllumajanduslikud ettevõtted. Ettevõttel on alustamise aastatel kõige keerulisem ning sinna tuleks suunata abikäsi ja edaspidi võib muutuda laenu ja käenduse kõlblikuks, muidu meetmeleht sobib. Eesti Noortalunikud: mobiilsed investeeringud on tõsine teema.

Kodukant: toetame ETKLi ettepanekut mikroettevõtja piirangu seadmist ka põllumajandustootjatele. Loodame, et leitakse võimalus toetada ka alla 36 kuu vanuseid ettevõtjaid. Ka toetussumma võiks olla suurem. Maapiirkonna mõistet võiks uuendada, nii, et toetused ei läheks Tallinna lähiümbrusesse. Millal selguvad EASi toetused, st kas mikroettevõtjad sealt ka toetatakse? Sooviksime ka maapiirkonna aruteludest juhtkomisjonis kuulda.

Eesti Maaomavalitsuste Liit (EMOL): toetuse saaja miinimumnõuetest ei toeta 36 kuu tegutsemise nõuet.

Siseministerium: palume kaaluda 36 kuu tegutsemise aja nõuet, sest see ei näita, millal ettevõtte jõuab stardifaasist kasvufaasi. Hindamise süsteemiga on seda võimalik paika panna, alati saab minna täpsemaks kriteeriumite juures. Planeerida koos teiste fondidega, et ei jääks auke.

EMÜ: 36 kuu tegutsemise aja nõude juures ei tohi segamini ajada seda, et kui tegemist on näiteks 48 kuu vanuse ettevõtjaga, siis ei pruugi olla ta võimekam kui temast nooremad

ettevõtjad, tema majandusnäitajad võivad olla samasugused nagu igal alustajal. Taolist kokkuvõtlikku analüüsi saab väga edukalt teha ka PRIA, võttes välja problemaatilise majandusaasta aruandega ettevõtjad, siis julgen väita, et tegutsemise aeg ei too mingeid konkreetseid võimekuse seoseid välja. Probleemi lahendamiseks tuleb leida lisakriteeriumid, mida lisaks tegutsemise ajale vaadata, iseenesest 36 kuu vastu pole. Toetuse määra diferentseerimise meetodika puhul tuleks mõelda, et kas soovime diferentseerida toetuse määra või soovime teatud piirkondades suurendada toetuse saamist. Soovitame lisaks KOV üksuste võimekuse indeksile vaadata ka EMÜ poolt koostatud maaeluraportis välja toodud klasteranalüüsi süsteemi.

PRIA: rakenduslikust seisukohast on tõsiseks probleemiks taotlejate poolt tagantjärgi majandusaasta aruannete muutmine toetuskõlblikeks. Majandusaasta aruannetega on kõige kergem manipuleerida. Edaspidi võiks arvesse võtta ainult taotlemise hetkel olemasolevad majandusaasta näitajad. Mõisted palume määruste tasandil täpselt kirja panna. Jätkusuutlikkuse mõistele on lisandunud oluline ergutav mõju - see on mitte mõõdetav mõiste, mis toob kaasa vaiete esitamise. Rakendusüksusena ei saa hinnata, kas tootja teeks need tegevused ilma toetusteta jne. Hindamiskriteeriumide puhul on ettepanek kriteeriumide arvu vähendada ja koondada määruse staadiumis.

EPK: suur ebaproportsionaalsus on toetuse saajate puhul põllumajandustootjate ja muude mikroettevõtjate vahel. Kas sellise olukorra tagamaad on analüüsitud? Miks mikroettevõtjad on ülekaalus võrreldes mikroettevõtjatest põllumajandustootjatega? Kas see võiks olla viide sellele, et mikroettevõtjatest põllumajandustootjad on vähem võimekad mitmekesistuma.

EPKK: kuna antud fond on põllumajandustootjatele ainus võimalus toetuse saamiseks, teistel ettevõtjatel on palju lisavõimalusi muudest fondidest, siis peaks see meede eelkõige keskenduma põllumajandustootjatele. Ei nõustu, et põllumajandustootjaid piiratakse mikroettevõtja määratlusega, sest väike- ja keskmiste suurusega ettevõtetes vabaneb tööjõudu isegi rohkemgi, kes saaksid rakendust läbi ettevõtte majandustegevuse mitmekesistamise. Kui tahetakse eelistusi luua, siis see on pigem hindamiskriteeriumide küsimus. Otsetoetuste juures jääb ka uuel perioodil erinevus, seega on mitmekesistamine lisatöökohtade loomiseks põllumajandustootjate puhul oluline.

EVEA: meetmel on suurepärane põhjendus, aga rakenduslik osa seda ei toeta. Enamus eelnevalt kõlanud ettepanekutest on kõlanud ka TGis, kuid meetmelehes nendega ei arvestatud. Finantsinstrumentide kasutuselevõttu käsitleti TGis ühe lisavõimalusena. Idee asendada mittepõllumajanduslike tootjate puhul toetus täielikult finantsinstrumentidega on aga sootuks teine asi, seda ei ole TGis arutatud ja me oleme seisukohal, et see sobib pigem suurematele ettevõtetele, mitte mikrodele. Investeeringutoetus pluss MESi garantii omafinantseeringu osas oleks hea pakett. Hindamiskriteeriumide osas oleme nõus, et ettevõttel peab olema kasvupotentsiaali ja see annab lisapunkte, kuid siit jõuame toetuse piirsummani. Maksimaalne toetuse summa 100 000 eurot kehtib alates 2004. a ja täna reaalses rahas on see toetus 50 000 eurot, seega, et tagada võrdset kohtlemist ja toetuse mõjusust, tuleks vähemalt kompenseerida inflatsiooni mõju ning siis minimaalne summa peaks olema 150 000 ja EVEA ettepanek on 200 000 eurot, kui taotleja tegeleb kasutusest väljas oleva või kultuuriväärtusliku hoone taastamise või uue ehitusega. Seireindikaatoritesse palume lisada töökohad, sest need on selle meetme olulisemad väljundid. Ettevõtja 36 kuu tegutsemise aja nõude osas pakkus PM TGis 24 kuud, mille vastu olid mitmed töögrupi liikmed, soovides säilitada senist 12-kuulist nõuet. Kuidas tekkis meetmelehele 36 kuud? See on kahjulik piirang, mis hoiaks toetust kitsas ringis - palume seda kaaluda. Toetame ETKL ettepaneku piirata meetme põllumajandustootjate sihtgrupi mikroettevõtetega.

ETKL: põllumajandustootja suuruse piiramise juurde tagasi tulles tahtsime öelda, et kui piiranguid ei seata, siis läheb toetus kontsernidele ja välismaistele ettevõtetele. Sellega luuakse külla üks tugev suurettevõtja, aga me ei näe selles põhjendatud avalikku huvi. Eesti Noortalunike esindaja lisas diskussiooni lõpetuseks, et kõik elu ei käi läbi toetuste. Meetme eesmärk on mitmekesistamine ja 36 kuud on õige aeg, kuna see ei ole alustamise toetus.

Kokkuvõte: Põhimõtteline heakskiit on meetmele olemas, meede on vajalik ja olemuslikult õige. Väga vasturääkivad seisukohad on mõnedes punktides, näiteks meetme sihtgrupp, minimaalne tegutsemise aeg, maksimaalne toetuse summa ja toetuse määr ning finantsinstrumentide kasutamine. Püüame leida erinevate ettepanekute vahel konsensuse.

3. Teadmussiire ja teave. Ettekanne Hanna Kreen.

Käesolev meede panustab kaudselt mitmesse MAK meetmesse. Tegemist on MAK 2007-2013 meetme 1.1 Koolitus- ja teavitustegevused jätkuga. Oluliste muudatusena lisanduvad toetatavate tegevuste hulka õpiringid, ei toetata juhendaja teenust, koolitusprogrammide koostamist ega kutse andmist.

Toetuse lõppkasusaajateks on põllumajanduses, toiduainetööstuses ja metsandussektoris hõivatud isikud. Taotleja võib olla haridusasutus, teadusasutus või täiskasvanute koolitusasutus.

Toetatavad on koolitused (sh infopäevad ja konverentsid), elektroonilised ja trükiväljaanded ning õppematerjalid, õpiringide kokkusaamised (sh ettevõtete külastused). Tegevusi toetatakse kuni 100% ulatuses. Maksimaalne toetussumma sõltub tegevusest.

Arutelu

MKM soovib küsida, kuidas skeemi mõju hindamist olete teinud, loogika on erinev. Meie oleme nõudluspoolt toetanud, teil pakkumuse pool. Mõõdikute osas lisaks osalejate arvule ja jagatud rahale, kas olete kaalunud, et mõõta osalenud ettevõtete tegevuse muutusi ehk sisu hindamist. PM vastas, et seda me teinud pole. EMÜ täpsustas, et läbi on viidud uuring, kus hinnati isikuid, kes koolituse olid läbinud. Tuleb eristada koolitus- ja teavitustegevusi. Teavitus on infopäev, aga koolitustegevus ei anna juurde töölasele pädevusele. Uuringu tulemused olid problemaatilised, kuna üks isik käib mitmel koolitusel, üritusi on palju ning tulemust on raske hinnata. Mõistlik on indikaatorid eelnevalt paika panna, mille alusel hinnatakse.

Toiduainetööstuse Liit tõi välja, et muret tekitab toetuse määr, mis oleneb riigiabi reeglistikust. Loodame, et leitakse võimalus tagada võrdne kohtlemine, et omafinantseeringu määr erinevatel sektoritel ei oleks erinev töötajate kompetentsi tõstmiseks. Piirmäär konverentside osas kuni 10 000 ja väljaanded 20 000 ei ole tasakaalus. Konverentsil tekib samuti kuulajatele lisandväärtust. Ettepanek on konverentsidele määrata tõsta ja väljaannete osa vähendada. TG oli ettepanek, et infopäevad 100% toetatavad, aga koolitustel ja seminaridel omafinantseering. Toiduainetööstuse toetamine palume viia proportsiooni teiste toetuse saajatega.

EPKK nõustus murega omaosaluse juures, mõningane omafinantseering osalejatel peab olema, et tagada huvi osalemise vastu. Kui tekivad erinevad toetuse määrad, siis see takistab nõrgete ahelaüleseid üritusi läbi viia. Teadmussiirdes puudub meie ettepanek vähendada üksikut projektipõhist koolitust või luua võimalus, et osa raha eraldatakse tegevusteks, kust pikemaajaliselt süstemaatiliselt mõnda valdkonda arendada. Vajadus

tootjaid pikemaajaliselt koolitada vajaks meetmelehes kajastamist. PM vastas, et toetab pikemaajaliste programmide rakendamist ja võimalus selleks on meetmelehes nimetatud. Mahepõllumajanduse Koostöökogu: piirmäär ja toetuse arvestamise kohta - senine kogemus on näidanud, et positiivne tagasiside on koolitustelt, kus on kaasatud välismaiseid lektoreid ja Eestis spetsiifiline teadmiste baas on puudulik. Konverentsidel on liiga väike piirmäär, kui soovime välislektoreid. Toetuse arvestamise juures, kui on mitmepäevane üritus ja arvestatakse osaleja põhiselt, siis ei ole reaalne osalemine üle 20 inimese. Suurim kulu on lektori tasu ja osalejapõhine toetuse arvestus seega pole printsibiina õige. Teabe levitamiseks on olnud edukad teabeliinid (telefoniliinid), teeme ettepaneku, et need oleks toetatavad. PM vastas, et juhendaja kasutamist on senises MAKi meetmes taotletud alati koos teiste tegevustega. Koolituste tegelike maksumuste kohta meetmes 1.1 PRIA andmebaas meile täpseid andmeid ei anna ja piirmäär on lahtine, soovitakse teha eraldi analüüs. Teabeliinide osas pole pilt päris selge ja pigem seos nõuandemeetmega.

EKO: mõlema meetme puhul võiks riigil olla aluseks mingi kava, mille alusel selline tegevus toimub. Mure on selles, et tegemist on avatud taotlusvooriga, aga üksikute tegevustel võib puududa järjepidevus. Põllumajanduse- ja keskkonnaprojektide puhul on tootjate poolt tulnud signaale, et suured saavad ise hakkama ja toetuse peaks suunama pigem väiketootjatele. Keskkonnatoetuste teema on väga keeruline ja oleks vaja tugisüsteemi, et tootjaid toetada ja teavitada. Ettepanek eelistada taotluste hindamisel väiketootjaid ja samuti ka keskkonnavaldkonda, kuna see on alamehitatud (2 konsulenti). Meetmelehe taustakirjeldusse on märkus, kus viidatakse Keskkonnainvesteeringute Keskusele (KIK), aga siiani pole toimunud keskkonnaprogrammi raames põllumajanduskoolituste toetamist. Teadusasutuse mõiste puhul on ilmselt silmas peetud teadus-arendusasutust. Kas Põllumajandusuuringute Keskus (PMK) on ka sobilik taotluse esitajaks. PM vastas, et on nõus, et kava peaks olema, et näha suundumusi ja trende. Taotluste hindamiskomisjonil on võimalus tegevusi suunata. Eelistuse andmisel keskkonnavaldkonnas on võimalik, aga väiketootjaid koolitusel eristada on keeruline. Meetmelehe kirjeldust parandame arusaadavamaks. PMK ei ole olnud 1.1 taotleja, ta ei ole välistatud.

Eesti Piimaliit nõustus programmeerimise vajalikkusega. Sektori poolt puudub planeerimise võimalus ja koolitused on astmelised ning oleks hea, kui teaksime pikemalt ette. Programmid võiksid olla vähemalt 3.a. Piimastrateegias on meede 1.1 mainitud ja panustab teistesse MAK meetmetesse läbivalt. Kui hakkate hindama koolituste maksumust, siis tasuks arvestada ka püsikulusid läbiviimise kohas. Meetmelehe põhjenduse osas ei saanud aru lausest, et koolituse muutumist võimaluseks elatist teenida. PM vastas, et praktilise õppe ettepanekut analüüsis arvestame. Kirjelduse aluseks on praeguse perioodi kogemus, et taotlejad esitatakse vastavalt oma kompetentsile, mitte seoses vajaduse analüüsiga.

PRIA toetab ühikupõhise rahastamise lähenemist. Ettepanek rakendada esimese meetmena, kus taotluse esitamiseks, menetluseks ja väljamakseks kasutatakse ainult e-PRIA-t.

EMÜ: kui palju taotleja definitsioon senisega võrreldes kitsendab? Peaks olema seos taotleja ja lektori vahel, kvalifikatsioon peaks välja tulema ja seos olema pikaajalisem. Välismaa lektorid soovivad sõidukompensatsiooni ja kõrget töötasu, ilmselt jääb piirmäär väikseks. Kas oleks mõistlik kehtestada kvalifikatsiooni nõuded, mis taset peab omama. PM vastas, et mõlemad ettepanekud vajavad analüüsi.

ETKL: ei saa aru meetmelehe eesmärgi sõnastusest mõnede mõistete puhul, peaks kirjutama lihtsamaks ja arusaadavamaks. Tekitasid küsimust mõisted „kaasnev

tegevus“ ja „õpiring“. Viimase puhul, kas see peab olema formaalselt registreeritud, palju peab olema liikmeid, kas on piiratud teemaga, piirkonnaga, korraldava asutusega. Mitmepäevaste koolituste juures, mis on „praktiline tegevus“. Toetuste saajad: erialaliidud ja seltsid, kas võivad olla toetuse saajad või vaid täiskasvanukoolituse firmadel on võimalus osaleda. Side tellija ja pakkuja vahel on nõrk. Erialaliitudega peaks olema side, nad tunnevad oma liikmeid, muidu pole kindlust, et siin toetatakse seda, mida sektor vajab. Mis on piisav kvalifikatsioon, meetmelehest ei selgu. Toetuste hindamise juures hinnatakse varasemat tegevust ja kogemust. Toetuse määra juures konverentside ja väljaannete puhul on määr tegevuse kohta, kas siis saab mitmekordse summa, kui teed mitu tegevust. PM vastas, et ETKL esindaja vastavas töögrupis ei osalenud, saime tagasiside, mida võiksite täpsustada ja täiendada.

Eesti Noortalunikud: vähem ühekordset ja rohkem pikaajalist tegevust. Iirimaa näide, et õpiringide süsteem töötab ja põllumajandustootjate efektiivsus on seejärel 10-15% kõrgem.

Toiduainetööstuse Liit: pikaajaliste tegevuste puhul me ei saa jagada tegevusi nende kestvuse alusel, vastasel juhul välistame äkki ilmnevad vajadused. Ettepanek piiritleda pikaajaliste tegevuste osakaal meetme eelarvest.

Kokkuvõte: Minister leidis, et arutelu tõi valupunktid välja. Peame leidma tasakaalu pikaajaliste ja kiirete ühekordsete projektide vahel, mõlemad on vajalikud. Sõnastuslikud küsimused lahendame ära. Õpiringide osas vaatame, kuidas saaksime üle võtta välisriikide head kogemust. Hindamise puhul võib kujuneda probleemiks, kuidas vältida huvide konflikti otsustajate ringis, aga samas säilitada pädevus. Kui Teil on häid ettepanekuid, kuidas meedet edasi arendada, siis palume need meile edastada. Aseesimees tõi omalt poolt välja edasist arutelu vajavad küsimused, milleks olid piir- ja kaasfinantseerimise määrad. Mõisted vaatame üle ja infoliinide osas on arutelu koht, miks me ei ole võimalust kasutanud. Põhimõtteline heakskiit meetmega jätkamiseks Teie poolt on olemas.

4. Nõuandeteenuste toetamine. Ettekanne Hanna Kreen.

Tegemist on MAK 2007-2013 meetme 1.3 Nõuandesüsteemi ja -teenuste toetamine jätkuga. Olulisima muudatusena ei toetata enam nõuandesüsteemi kulusid, toetuse taotlejaks on teenuse osutaja, lisanduvad mitmed uued kohustuslikud nõustamisteemad (nt kliima), toetatakse nõustajate koolitamist, muutuvad nõuandetoetuse määrad.

Toetatava nõuandeteenuse lõppkasusaajaks on põllumajandustootja. Lisaks peab juhtimisnõuandeteenuse lõppkasusaaja vastama mikro- või väikeettevõtte määratlusele. Nõuandetoetust võib taotleda juriidiline isik, mis ühendab põllumajandustootjaid, maamajandushariduse, põllumajandusteaduse ja konsulentide esindajaid.

Toetatakse individuaalset nõuannet ning nõustajate koolitamist nõuandeteenuse osutamise jaoks vajalikes valdkondades.

Maksimaalne toetuse määr on 50-100% sõltuvalt tegevusest. Nõuandeteenuse kasutamist toetatakse maksimaalselt 3 000 euro ulatuses aastas, ühe nõuandeteenuse maksimaalne toetussumma on 1 500 eurot. Toetatakse nõustajate koolituse korraldamist mitte rohkem kui 200 000 euro ulatuses kolme aasta jooksul ühe taotleja kohta.

Arutelu

Eesti Noortalunikud: 2 h tasuta nõuannet aastas, kuidas selle registreerimine käib, kui ma näiteks võtan taimekasvatuskoolitust ühelt ja finantsnõustamist teiselt. Juhtimisnõuanne peaks olema eelistatud, kuna väikeettevõtjate võimekus on väiksem ja laiemat pilti on

neil raskem näha. PM vastas, et taotleja annab allkirja, et on nõuannet saanud. PRIAga andmebaaside ühtlustamise küsimus, et saada kiire ülevaade, kas on oma piiri ära kasutanud. Teenuse osutajal on teenuse registreerimise kohustus. Juhtimise osas tänane ettepaneku eest.

Kodukant: kuna meetmest saab nõuandetoetust põllumajandustootmisele, kas olete mõelnud, kuidas toetada kogukonnateemalise arengu teemalist nõustamist, kuna see jääb praegu välja. PM vastas, et pole hetkel kirjeldatud, aga arutame. Leader saab teha koolitusi oma eelarvest. Siin on palju võimalusi, kuidas kompetentsi sektorisse viia.

EKO: keskkonna ja loodushoiu kaks konsulent on väike number, nõustatav valdkond on suur. Kompetents võiks olla olemas mõnedes erafirmades ja PMKs, aga nõuande osutajaks nad ei kvalifitseeruks. Kuidas neid konsulente meile juurde tekiks, ei näe selle plaani alusel. Nõustajate koolituse juures tahaks näha, et eelistatuks oleks keskkonnateemalised konsulentide koolitused. Juhtimisnõuanne on olemas meetmelehes mikrodele.

Eesti Noortalunikud: soovime samuti eelistust väike- ja mikroettevõtetele. Seega küsimus on, kas on võimalik taotlejate ringi laiendada. PM vastas, et PMK puhul on tegemist riigiasutusega ja nad osalevad juba oma pädevusega koolitamisel, mitte individuaalkonsulentidena. Kuidas keskkonnakonsulente juurde tekiks on suurem mure. Ettekande tegija oli nõus eelnevate kommentaaridega. Oleme alustanud olemasolevate konsulentide koolitamisega.

EMÜ toetab Noortalunikke, et juhtimiskoolitus oleks eelistatud ja oleks hea, kui nõuanne suunaks tootjaid ka suuremale koostööle, ühistegevusele.

ETKL: abi saajal on minimaalselt 0,3 ha maad, abi taotlejate sihtgrupp seega ca 16 000. Kui jagasin nõustajate arvu abi vajavatega, sain vastuseks 400, finantsnõustamise puhul 200, keskmisena 164 tootjat ühe konsulendi kohta. Nõuannet on vaja just väikestele. Seda pole võimalik saavutada 2 h tasuta nõuandega. Koolitajate koolitamisel on võimaluste ja vajaduste vahel nii suured käärid, et ma ei näe, et see meede suudaks seda katta. Eesmärkide juures tuleks öelda, et eesmärk on põllumajandusettevõtete nõuande kasutamise suurendamine. Oluline on, et oleks tervikkäsitus ja lahendust pakkuvad keskused, kus erineva kompetentsiga konsulendid oleks koos olemas.

MKM: eesmärgi kohta, idee on arusaadav, aga sõnastus vajab kohendamist. Eesmärk on saavutada arengu kvalitatiivne edasimineku, mida ettevõtjad saavad nõustamise tulemusena. Meil konsultandid teevad kohapeal ettevõtte diagnostilise auditi, mis sisaldab töökorralduse ja juhtimise aspekte. Ettevõtte peaks jõudma suurte parendusprojektideni. PM toetame ideed, see ettepanek on osaliselt kaetud valdkonniti, takistuseks on EL määrusest tulenev toetuse ülempiir 1 500 euri teenuse kohta.

Eesti Maaparandajate Selts tegi vastulause ETKLle, nõuandetoetuse turg on väike ja tihti ei küsita nõu. Meil kvalifitseeritud nõustajaid ei ole palju. Erinevate sektorite puhul on olukord erinev. Selle pisku rahaga on mõeldamatu 15 organisatsiooni ülal pidada ja saada kvaliteeti ka. Oluline on, et need, kes nõu soovivad, seda saaksid ja rahakasutus organisatsioonis oleks suunatud õigetele tegevustele. PM nõuandeteenuse toetamine MAKis pole ainuke süsteemi korraldamise tegevus.

ETKL: praegune süsteem ei ole vastuvõetav, kuna nõustamise lepingu hind on kõrge ja väikeettevõtted ei saa seda raha selle alla lukku panna. 2 h vestlus konsulendiga ei aita ettevõtet edasi. See on konsulendikeskne meede, tootja huvi on kaugele jäänud. Nõuanne peab olema sisuline, mitte meetmete taotlemiseks vajalik äriplaani koostamine. 20-30 h aastas oleks reaalne, et saada muutust.

EPK: eesmärki võiks täpsustada. Pakkumuse põhine mõõde jääb seni, kuni see on avaliku sektori makstud. Kui tuleb ise maksta, siis hakatakse küsima, mis ma selle eest saan.

Kokkuvõte: küsimusi, mis vajavad edasist arutelu, on mitmeid. Rääkisime põllumajanduskeskkonna konsulentide teemast, kus kompetentsi oleks juurde vaja ja konsulentide koolitamisest. Eesmärgist rääkides saime häid sõnastuslikke ettepanekuid. Saame meetme põhimõtteliselt heaks kiita ja jätkame küsimustega, mis üles jäid ja kus edasine parendamine on võimalik.

5. Loomade heaolu toetus. Ettekanne Katrin Rannik.

Tegemist on MAK 2007-2013 meetme 2.4 Loomade heaolu: loomade karjatamise toetus jätkuga. Olulisemate muudatustena on meetme fookus suunatud karjatamise asemel loomade pidamise tingimustele, toetatavate loomagruppide hulka lisanduvad sead ja linnud, uuel perioodil on tegemist ühe-aastase kohustusega meetmega (sel perioodil oli 5-aastane) ning toetuse saajate hulgast välistatakse füüsilised isikud.

Toetust võib saada põllumajandustootja (juriidiline isik või FIE), kes peab veiseid, sigu, lambaid, kitsi, munakanu või hobuseid ja kes taotleb toetust iga taotlusel märgitud loomarühma kohta vähemalt 2 LÜ ulatuses ning kellel on vähemalt 1 ha põllumajandusmaad.

Toetatakse veiste karjatamist, puhtamaid ning loomade jaoks mugavamaid lamamisasemeid, vasikate paremaid kasvutingimusi, sigadele loomuomasemat pidamise keskkonda, alternatiivsüsteemide rakendamist linnukasvatustes ning lamba-, kitse- ja hobusekasvatuse arengut.

Toetuse määrad arvutatakse pärast seda, kui kokku on lepitud lõplik nõuete loetelu. Toetuse määra arvutamise aluseks on saamata jäänud tulu, täiendav kulu, mis tuleneb nõuete täitmisest.

Arutelu

Eesti Noortalunikud ei osalenud TG, kuid soovisid täpsustada, kas nõuded on kõik valitavad. Samuti juhtisid tähelepanu, et noorloomi ei peeta lõas ja Eestis ca 80% noorloomade lautu on renoveerimata. Loomade nudistamise juures on saartel kindlasti oma eripärad ja veterinaar ei pruugi jõuda sinna, kuna loomaarste on vähe. Tootja saab seda ka ise teha, et võiks olla lubatud. Noortalunikud on ka investeringutoetuste juures palunud suuremat rõhku panna noorloomade lautade renoveerimisele. PM vastas esimesele küsimusele, et kõik nõuded ei ole valitavad. Loomade lõas pidamise kohta on nõue loomade heaolule, mille eest toetust makstakse. Noorloomadeks peetakse looma alates kuuest kuust tiinestumiseni. Kaalume noorloomade vabapidamise valitavaks nõudeks panemist. Nudistamise puhul tehakse ka ise, aga lokaalanesteesia ja narkoosi saab teha vaid veterinaararst ja sellest ei tahaks taganeda, sest see on looma huvides.

EPKK küsis toetusmäära proportsiooni kohta, et kas need, kes vähem karjatavad saavad ka looma kohta vähem toetust. PM vastas, et jah, sest karjatamise kulud on oluline osa toetusmäärast ning nõue ise niivõrd oluline.

Mahepõllumajanduse Koostöökogu leidis, et 30% veisekarjast karjatamist on liiga vähe, protsendid võiks olla 50 või 75 või kogu karja. Toetust võiks maksta reaalselt karjatavate loomade kohta, mitte nende kohta, keda ei karjatata. Loomadel toetuse proportsionaalsus, palju annab põhinõue ja kui palju lisanõue. PM vastas, et kuidas toetuse maksmine looma kohta tehniliselt välja näeb, seda peame PRIAga veel arutama. Toetusmäära arvutused on veel ees, sest TG töö lõppes veidi enne juhtkomisjoni. Arvutused lisatakse meetmelehte siis, kui MAK tervikuna tuleb juhtkomisjonile arutada. Toetusmäära arvutamisel kehtib põhimõte, et see sõltub lisakulust ja saamata jäänud tulust. Kes rohkem karjab see peaks saama ka kõrgemat toetusmäära.

EKO: karjatamise protsent, siin võiks olla, kas karjab kõiki loomi 100% või mitte midagi, kuna osalist karjatamist on raske kontrollida. Ei toeta nõuet, et ülekarjatamine on keelatud, eesmärk võiks olla tagatud loomkoormuse kaudu lubatud LÜ piires. PM vastas, et paljudes ettevõtetes karjatatakse loomi grupiti, näiteks karjatatakse noorloomi, kuid tehnoloogia ei võimalda karjatata piimalehmi. Kõikide loomade karjatamise nõue võib põhjustada selle, et ka noorloomi ei taheta enam karjatada. Ülekarjatamise nõudest ei ole nõus loobuma, sest see on ka pinnase suhtes oluline nõue ning loomkoormuse kontrollimine on pigem keerukam. Ka praegu on see nõue karjatamise toetuses ja nõude hindamine käib maa reaalse seisukorra järgi.

PRIA märkis, et rakenduslike aspektide osas arutelud jätkuvad. VTA teeb baasnõuete osas kohapealset kontrolli. Kuna kanade ja sigade osas registrid puuduvad, siis administratiivkontrolli pole võimalik neile teha ja nende loomagruppide puhul on vaid 100% kohapealne kontroll võimalik. Meetmelehes toodud täidetavate nõuete arv on meie arvates liiga suur, kas on võimalik halduskoormuse vähendamiseks vähendada nõuete arvu. Palume eelarve juures kaaluda võimalust ühikupõhiseks lähenemiseks, et pääseda kõikide taotlejate hindamisest, kes tagaks suurima loomade heaolu. Veiste osas karjatamise nõue võiks olla valitav, aga ainsa protsendi vahemikuna, see tooks kaasa rikkumiste hulga vähenemise ja valida saaks selle toetuse vaid need tootjad, kes realselt saavad seda täita. Mõistete selgus on oluline hiljem lahti kirjutada määrustes või seletuskirjas. PM lubas, et ühtlustame mõisted määruste tegemisel. Toetuse nõuded on VTAg läbi arutatud ja nende hinnangul on võimalik nõudeid hinnata. Taotluste hindamist ei ole mõeldud PRIA poolt, vaid et kui eelarvet ei jätku, saab põllumajandusminister otsustada, keda eelistada. Näiteks, et toetatakse vaid neid, kes on valinud 100% karjatamise.

ETKL palus silmas pidada ka loomade karjatamise osas võrdse kohtlemise printsiipi ja rakendada 100% karjatamist või ei midagi. Karjatamisel on erinevaid lisandväärtusi. Ülekarjatamist ei tohi lubada, tuua kriteerium, mille alusel saab hinnata. Kanade juures alates 350 kana vabapidamisega, et kas künnis pole liiga kõrge ja tuua 100 piirile. PM vastas, et see on võetud piirist, kus kanadele kehtivad pidamise nõuded.

EPKK arvas karjatamise nõude kohta, et kui meetme eesmärk on loomade heaolu suurendamine, siis 30% on parem kui mitte midagi. Peaksime motiveerima just neid, kellel on palju loomi ja praegu enamus loomi laudas ja võimalik keskkonnamõju suurim.

Kokkuvõte: suuri erimeelsusi ei ole. Karjatamise nõude juures jäi küsimus, kas lubada osalist karjatamist või nõuda 100%, mõlemal on nii plusse kui miinuseid, aga siin on vajalik edasine arutelu. Rakenduslikud aspektid vajavad edasist tööd ja nõuete arv otsa vaatamist, aga me võime meetme põhimõtteliselt heaks kiita.

6. Mahepõllumajandus. Ettekanne Marika Ruberg.

Mahepõllumajandusliku toodangu turule jõudmise ja töötlemisvõimaluste arendamise eesmärgil on kaalumisel MAK raames eraldi alaprogrammi loomine. Alaprogrammist räägime põhjalikumalt, kui sellega jõutakse edasi ning siis tuleme sellega juhtkomisjoni ja küsime, kas see võiks uue MAKi alt teostuda.

TG on kohtunud 5 korral, lisaks kohtumisel tehtud ettepanekutele oleme saanud mitmeid kirjalikke ettepanekuid, mis on läbi arutatud.

Tegemist on MAK meetme 2.3.2 Mahepõllumajandusliku tootmise toetus jätkuga. Olulisimate muudatustena jaguneb toetus põhi- ja lisatoetuseks, mahetoetuse saajad ei saa enam taotleda põllumajandusliku keskkonnatoetuse põhitoetust, muutuvad teatud nõuded. Toetust võivad taotleda põllumajandustootjad (füüsilisest isikust ettevõtjad ja äriühingud).

Toetatakse mahetoodete või mahepõllumajandusele üleminekujärgus olevate toodete tootmist, järgides mahepõllumajanduse valdkonda reguleerivates Euroopa Liidu õigusaktides, mahepõllumajanduse seaduses ja selle alusel antud õigusaktides sätestatud nõudeid.

Toetuse määrad (põllumajandusmaa ja loomade kohta) arvutatakse pärast seda, kui kokku on lepitud lõplik nõuete loetelu. Toetuse määra arvutamise aluseks on saamata jäänud tulu, täiendav kulu, mis tuleneb nõuete täitmisest.

Arutelu

PMK esindaja tõi välja, et põllumajandustootjaid süüdistatakse nitraadireostuse suurendamises, aga analüüsid seda ei kinnita. Kompostiks muda komposteerimisel satub mulda raskemetalle. PM mahe nõuded kehtivad komposti kohta EL regulatsioonides. Mahetootjat kontrollitakse 1 kord aastas ja tavatootmisest pärit komposti kasutamise üle tuleb arvestust pidada.

EPKK: TG arutelu käigus tegime püsirohumaade osas ettepaneku 0,3 LÜ nõude kehtestamiseks, et maad paremini toidu tootmiseks ära kasutada. PM vastas, et enamus TG liikmetest leidis, et 0,3 on liiga kõrge ja kompromissina oldi nõus, et toetuse määra arvutusel läheb enamus toetust loomadele otse, rohumaa toetusmäär tuleb suhteliselt väiksem. Kas LÜ nõue saab olema 0,2 või 0,3 pole ka PM diskussioonides päris lukus, arutelu jätkub.

PRIA tõi välja, et praegu 7 baas ja 25 lisa nõuet, aga nüüd lisandub veel 5, et kas saaks üle vaadata nõuete arvu. Kõige probleemsem nõue on viljavaheldus tagasiulatuvalt, kui see peab vältimatult sisse jääma, siis palume teha kohustuslikuks taotlemine läbi e-PRIA, et vähendada suurt vea määra. Nõuded võiks määruse tasandil gruppidesse jagada, et seosed oleks tajutavamad ja oleks hallatavam. Komposti kasutamise nõue on täiesti kontrollimatu sellise protsendi juures põlluraamatu põhjal veendudes. Ettepanek kasutada ühte taotlusvormi PRIA ja PMA jaoks, siis saame andmevahetust korraldada. Pärandkultuuriobjektide rikkumise teema oli üleval, PRIA arvamus on, et see pole kontrollitav, kuna objektid on määranud Muinsuskaitseamet ja PRIA ei tea objekti seisukorrast enne kontrolli. PM vastas, et arutame PRIAga ja TGis.

Mahepõllumajanduse Koostöökogu kommenteeris LÜ teemat ja toodanguga sidumist, et võiks olla kaheosaline skeem loomade ja rohumaa kohta ja oleks proportsioonis. Ha kohta kompleksarvestus teha ja looma kohta juurde arvestada.

ETKL: eesmärk on säilitada ja parandada mulla viljakust ja eespool öeldud, et osade toitainete osas on süsteemne defitsiit, siis kas võiks lubada perioodi jooksul 1 kord lisaväetist. Must kesa on üks umbrohu hävitamise viis, kas on mõistlik kui erand välja visata. 30% novembrist märtsini talvist taimkatet on palju nõutud ja võiks olla soovituslik, kuna oleneb aastast. 10 m riba osas tuleks arvestades Eesti eripära, kas on põhjendatud ja kas 2-3 m poleks piisav. Pärandkultuuri objektide juures on pikk nimekiri, kas kõik on ikka väärtuslikud ja teisi ei pea säilitama, siis peaks olema rakendatud üle meetmete, et oleks võrdne kohtlemine. Kohustusliku koolituse osas tuleks pöörata sisule suuremat tähelepanu ja et ei korduks alg- ja täiendkoolitusel räägitu.

Eesti Noortalunikud: kas lisanõuded on valitavad eraldi või korraga. Toodangut pole näha, toetus siduda toodangu müügiga. PM vastas, et terve grupp korraga. Oleme TG arutanud toodangu turustamise nõuet, aga on jäänud kontrolli taha.

ETKL: kompostiga seoses palun lahti kirjutada, kas tapajäätmeid võiks kasutada kompostis. Komposteerija on väga ära reguleeritud VTA mõistes. PM vastas, et nende küsimuste osas peame ennast harima.

Mahepõllumajanduse Koostöökogu esindaja täiendas eelnevat toetuse sidumise katsete kohta turustamisega, et mõned LR on proovinud ja see tekitab selle, et tootjad müüvad omavahel ja positiivset tulemust ei ole saadud.

Minister arvas pärandkultuuriobjektide säilitamise osas, et see on küsitav, kui teistel põllumajandustootjatel pole sellist nõuet, kas see peaks olema mahe meetmes. Katrin Rannik täiendas, et ka põllumajanduslikus keskkonnatoetuses kavandame seda nõuet ja nõue kehtib ka käesoleval perioodil. Nõuetele vastavuse üheks standardiks on maastikule iseloomulike vormide säilitamine. Selle standardi raames oleme kehtestanud nõudeks looduskaitse üksikobjektide ja muinsuskaitseobjekti säilitamise põllumajandusmaal ja seda peavad täitma kõik pindalatoetuste taotlejad, kaasa arvatud ÜPT. Kohustus nimetatud objekte säilitada tuleb ka seadusandlusest. Täiendavate oluliste objektide kaitse oleme jätnud toetuste nõudeks. PRIA lisas, et neid objekte pole võimalik kontrollida. ETKL: kõik, mis annab looduslikule mitmekesisusele kaasa, aga osadel nimetatud objektidel pole bioloogilisele mitmekesisusele mõju.

EKO toetas, et see kavandatud ekstra juurde veel seaduses toodule, aga küsimus, kuidas maastikul kontrollida ja fikseerida seisukord.

Minister võttis kokku, et loomkoormus pole lukus ja kas jääb 0,2 ja mis proportsiooniga jääb loomade ja territooriumidevaheline suhe. Lõputult ei saa kasvada loomade arv, piiritleda väljamakstav summa ja siis hakkab määr ühiku kohta vähenema, kui ei suuda väga täpselt 7 a arengut prognoosida. Turustamist saab erinevalt käsitleda, et kui tootja müüb töötlejale, siis ei saa nii kergesti võltsida, et jõuda rohkem mahe tootmise poole mõtlemisest.

Kokkuvõte: Saame ka selle meetme põhimõtteliselt heaks kiita, kuigi mitmeid küsimusi peame edaspidi edasi arutama.

Kokkuvõte:

Järgmine juhtkomisjoni istung toimub 12. märts 2013.

Illar Lemetti
Komisjoni aseesimees

Anne-Liisi Mändmets
Protokollija